

Таким чином, щоб отримати фахівця-математика, який буде успішно викладати у класах гуманітарного профілю, потрібно дбати про формування у студентів необхідних для цієї діяльності якостей. Цьому сприятиме залучення студентів до певних видів діяльності та широке використання гуманітарного потенціалу дисциплін, які передбачені ОПП підготовки майбутніх учителів математики. Як складові гуманітарного компоненту математики ми розглянули персоніфікацію науки, використання історизму, звернення до етимології математичних термінів, використання художньої літератури, творів мистецтва, емоційність викладання, встановлення міжпредметних зв'язків. Ми розглянули фрагментарне включення гуманітарної складової у курси спеціальних математичних дисциплін. Крім того, вона може реалізовуватися і як окремий курс типу «Гуманітарні аспекти математики». Та при цьому не слід забувати, що майбутнього вчителя потрібно готувати не тільки до викладання у гуманітарному класі, а до роботи у профільній школі взагалі. Тому як перелік необхідних якостей особистості студента-математика, так і арсенал засобів формування цих якостей значно ширші від перелічених у статті.

Література

1. Аршанский Е.Я. Система подготовки будущего учителя химии к работе в классах гуманитарного профиля. – дис...канд.пед.наук.13.00.02/Московский государственный педагогический университет. –М,2001. –200с
2. Бевз Г. П. Виховання учнів математикою. — Х., Вид.гр. „Основа”, 2004. — 96с.
3. Концепція профільного навчання в старшій школі/ Книга вчителя математики: Довідково-методичне видання/ упор. Прокопенко Н.С., Щекань Н.П. –Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 288с.
4. Клименко Л.А. Гуманітаризація навчання фізики в загальноосвітній школі при вивченні оптичних явищ: Автореф. дис...канд. пед.наук. 13.00.02. – Національний педагогічний університет імені М.Драгоманова. – Київ,2003. –18с.
5. Митина Л.М. Психология профессионального развития учителя. – М.: Флинта: Московский психолого-социальный институт,1998. – 200с.
6. Проказа А.Т. Ильченко В.И. Гуманитарный потенциал физики. – Луганск: Альма Матер,2002. – 114 с.
7. Родигіна І.В. Гуманізація і гуманітаризація природничо-наукової освіти школярів: Автореф. дис...канд. пед.наук. 13.00.01 – Луганський національний пед.ун-т ім.. Шевченка, Луганськ, 2000. — 20с.
8. Сластенин В.А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки. М.: Просвещение, 1976. –160с.

УДК 377.1

Стецько І.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ВИХОВАННЯ АЛЬТРУЇЗМУ У СТАРШОКЛАСНИКІВ

В умовах розбудови української держави перед педагогічною освітою постають важливі завдання, які неможливо вирішити без фундаментальної перебудови змісту, форм і методів навчання й виховання, зорієнтованих на формування альтруїстично – спрямованої особистості. Це водночас потребує створення сприятливих умов для розвитку гуманної, високоморальної, висококультурної й освіченої особистості, а також виховання дитини, для якої дороговказом у житті слугуватимуть принципи альтруїзму, добра, милосердя, толерантності, любові, взаємоповаги й взаєморозуміння, тощо.

Успішне вирішення задачі перебудови загальноосвітньої та середньої спеціальної школи тісно пов'язане з проблемою підвищення якості підготовки педагогів, у тому числі і вчителів іноземної мови.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема сутності й особливостей підготовки педагогічних кадрів до виховної роботи, зокрема морального й гуманістичного виховання у сучасній школі знайшла віддзеркалення у працях багатьох учених (Л.

Бродська [1], І. Бужина [2], І. Казанжи [3], А. Крамаренко [4], Н. Молодиченко [5], Н. Савчак [6], А. Сущенко [7] та інші).

Разом з тим, аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури з проблеми дослідження вказує на той факт, що до цього часу недостатньо вивчені педагогічні засади підготовки вчителів до виховання альтруїзму з урахуванням фахового спрямування; не розроблені шляхи і методи, які б сприяли ефективній підготовці вчителів до виховного процесу в загальноосвітніх школах. Необхідність вивчення і дослідження цієї проблеми зумовлюється як реаліями сучасного соціуму, так і процесами, що відбуваються у юнацькому середовищі, зокрема.

Метою статті є висвітлення результатів та аналізу дослідно-експериментальної роботи щодо підготовки майбутніх учителів іноземної мови до виховання альтруїзму у старшокласників, що були отримані нами в результаті розробки системи методичного забезпечення.

Виклад основного матеріалу.

Означена система методичного забезпечення була розроблена з метою оптимізації підготовки майбутніх учителів іноземної мови до виховної діяльності, а саме виховання альтруїзму.

Одним із можливих шляхів розв'язання цього завдання була розробка, впровадження й апробація авторського спецкурсу „Методична підготовка вчителів іноземної мови до виховання альтруїзму” у навчально-виховний процес вищих навчальних закладів.

Метою змістових модулів розробленого спецкурсу було:

- забезпечити розуміння студентами понятійного апарату, запропонованого у спецкурсі з метою ефективної підготовки до виховання альтруїзму;
  - забезпечити розуміння студентами історичного та соціокультурного підґрунтя до виховання альтруїзму;
  - розкрити основні теоретичні підходи та концептуальні положення вітчизняних і зарубіжних учених щодо вище окресленої проблеми;
  - ознайомити студентів з особливостями підготовки вчителів іноземної мови до виховної діяльності, зокрема до виховання альтруїстично-спрямованої особистості.
- Основними завданнями змістових модулів є:
- вивчити та краще зрозуміти сутність основних складових характеристик поняття „альтруїзм” та базових понять, запропонованих у спецкурсі;
  - розглянути сутність поняття „альтруїзм” та визначити фактори, які впливають на його формування;
  - розглянути теоретичні підходи до обґрунтування й вивчення категорії „альтруїзм” в історичному та сучасному аспектах;
  - дослідити проблему виховання альтруїстичних якостей у вітчизняній та зарубіжній філософсько-педагогічній думці (історичний аспект);
  - показати актуальність формування альтруїзму в сучасній вітчизняній і зарубіжній школі;
  - розглянути традиції виховання альтруїзму в учнів загальноосвітніх шкіл України;
  - визначити особливості методичної підготовки вчителів іноземної мови до виховання альтруїзму.

Узагальнюючи викладене вище, при опануванні студентами означеного спецкурсу передбачалося забезпечення майбутніх учителів іноземної мови відповідними знаннями й вміннями, необхідними для ефективного виховання альтруїстичних якостей старшокласників у сучасній загальноосвітній школі; психолого-педагогічна підготовка для професійного становлення особистості взагалі.

Експериментальним дослідженням, яке проводилося впродовж 2005 – 2007рр. серед студентів вищих навчальних закладів України, було охоплено 719 осіб. У дослідженні брали участь студенти факультету іноземних мов Волинського державного

університету ім. Л.Українки; Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича; Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка; Тернопільського експериментального інституту педагогічної освіти; Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І.Франка; Харківського національного педагогічного університету ім. Г.Сковороди; Таврійського національного університету ім. І.Вернадського; Республіканського вищого навчального закладу „Кримський гуманітарний університет”.

Результати прикінцевого діагностичного зрізу, що проводився за аналогією з констатуючим етапом експерименту, а саме за такими ж критеріями, якісними характеристиками рівнів готовності, за допомогою тих самих методів, що дозволило отримати об’єктивну картину досліджуваного явища, дають змогу констатувати про суттєві позитивні зрушення щодо формування готовності майбутніх учителів іноземної мови до виховання альтруїзму в експериментальних групах у порівнянні з контрольними, які практично залишилися незмінними (різниця коливається в межах кількох десятків й сотих відсотка).

Узагальнюючи результати дослідження наведемо динаміку сформованості готовності майбутніх учителів іноземної мови до виховання альтруїзму у старшокласників у контрольних та експериментальних групах (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка рівня сформованості готовності майбутніх учителів іноземної мови до виховання альтруїзму у старшокласників контрольних і експериментальних груп (у %)

Рівні	Контрольна група (359 осіб)	Експериментальна група (360 осіб)
Високий	9,7%	21,8%
Достатній	39,9%	52%
Середній	33,5%	22,5%
Низький	16,8%	3,7%

Для уяочнення подамо результати дослідження у діаграмах (рис 1,2).

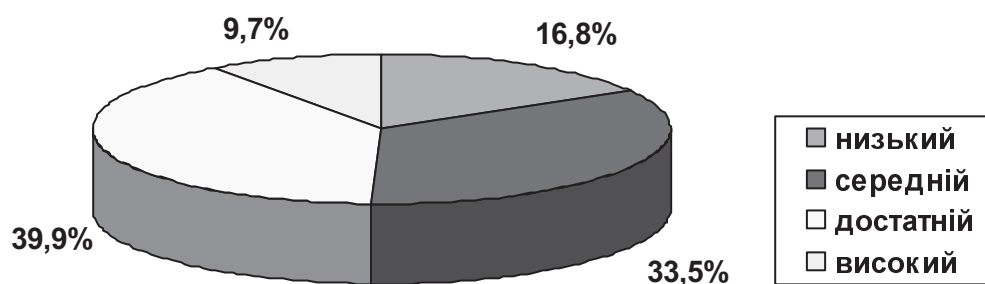

Рис.1. Діаграма рівнів готовності майбутніх учителів іноземної мови до виховання альтруїзму у старшокласників (КГ)

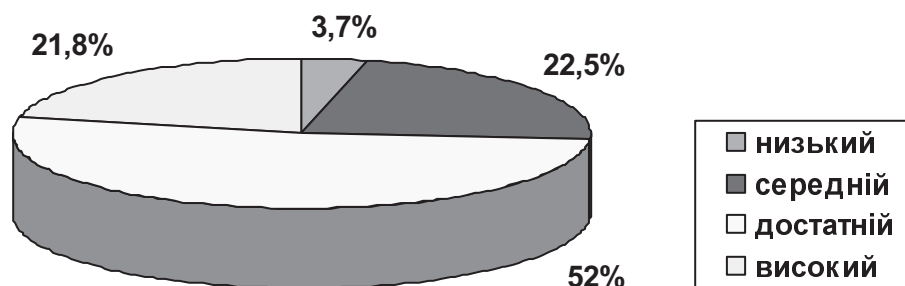

Рис. 2. Діаграма рівнів готовності майбутніх учителів іноземної мови до виховання альтруїзму у старшокласників (ЕГ)

Наведені дані засвідчують значне підвищення рівнів готовності майбутніх учителів іноземної мови до виховання альтруїзму у старшокласників у експериментальній групі. Такий стан речей пояснюється проведеною експериментальною роботою.

Як показують діаграми, високий рівень готовності до виховання альтруїзму властивий 9,7% студентів КГ й 21,8% - ЕГ. Достатній рівень виявлено у 39,9% студентів КГ та 52% - ЕГ; середній - відповідно у 33,5% КГ проти 22,5% ЕГ. Низький рівень зазначеної готовності діагностовано у 9,7% -КГ проти 3,7% - ЕГ. Ці дані дають підстави стверджувати, що в цілому майбутні учителі іноземної мови підготовлені до виховання альтруїстичних якостей у підростаючого покоління.

Наочно позитивну динаміку підготовленості майбутніх учителів іноземної мови до виховання альтруїзму у старшокласників подано на рис. 3.

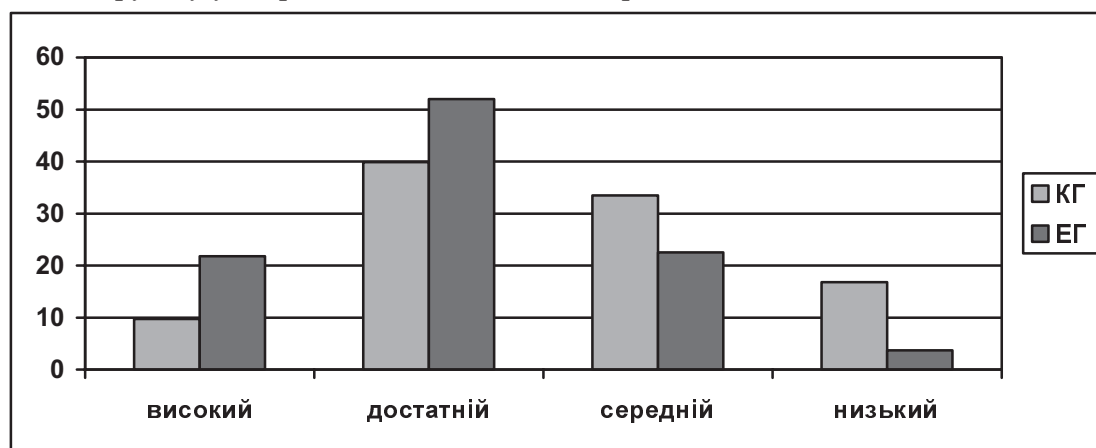

Рис. 3. Динаміка рівня сформованості готовності майбутніх учителів іноземної мови до виховання альтруїзму у старшокласників контрольних і експериментальних груп (у %)

Висновки: Отже, загальна динаміка процесу підготовки майбутніх учителів іноземної до виховання альтруїзму свідчить, що в тих групах, де були створені визначені нами педагогічні умови і проводилася цілеспрямована робота з підвищення професійної компетенції до виховання бажаних характеристик в учнів старших класів, спостерігаємо значні позитивні зміни порівняно з тими групами, де така робота не проводилася. Як свідчать результати проведеного дослідження в експериментальних групах значно зріс рівень сформованості готовності студентів іноземної мови до виховання альтруїзму у старшокласників на кінець експерименту у порівнянні з контрольними. Як бачимо,

високий та достатній рівень сформованості переважає в експериментальних класах, значно зменшилася кількість досліджуваних з середнім та низьким рівнем сформованості.

Таким чином, аналіз результатів експериментального дослідження показав, що впровадження в традиційну систему підготовки спецкурсу „Методична підготовка вчителів іноземної мови до виховання альтруїзму” та використання окремих положень спецкурсу при викладанні предметів психолого-педагогічного циклу сприяло підвищенню рівня готовності майбутніх учителів до виховання альтруїзму у старшокласників.

Література

1. Бродська Л.В. Формування толерантності майбутніх учителів іноземної мови до виховної роботи в школі. Автореф. дис. ...канд.пед. наук. – Київ, 2006. - 21с.
2. Бужина І.В. Теорія і практика підготовки майбутніх учителів до формування гуманістичних відносин молодших школярів. Автореф. дис. ...докт. пед. наук. – Київ, 2005. - 43с
3. Казанжи І.В. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до позаурочної вихованої роботи. . Автореф. дис. ...канд.пед. наук. – Одеса, 2002. - 21с.
4. Крамаренко А. М. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до гуманізації педагогічного процесу. Автореф. дис. ...канд.пед. наук. – Київ, 2006. - 20с.
5. Молодиченко Н.А. Психолого-педагогічна підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до морального виховання підлітків. Автореф. дис...канд.. пед. наук. – Київ, 2002. – 22с.
6. Савчак Н.В. Підготовка майбутніх учителів іноземної мови до гуманістичного виховання учнів. Автореф. дис. ...канд. пед. наук. – Київ, 2000. - 19с.
7. Сущенко А.В. Теоретико-методичні основи гуманізації педагогічної діяльності вчителя в основній школі. Дис. ....докт. пед. наук. Харків, 2004. – 422с.

УДК 378.37

Туркіна Л.В.

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

У статті пропонуються результати вивчення змісту навчання англійської мови як другої спеціальності у сфері аудіювання. Визначаються критерії відбору аудитивного матеріалу, пропонуються різні види вправ для формування відповідних навичок, модель роботи з фономатеріалом, сформульовано особливості змісту навчання англійської мови як другої спеціальності.

Проблема навчання аудіювання як складова частина загальної проблеми розвитку усного мовлення вивчалась багатьма вченими, а саме: Акерман М.І., Бичковою Н.І., Гоцкіним Н.Г., Єлухиною Н.В., Єсютиною А.М., Зайцевою Л.О., Золотницькою С.П., Куліш Л.Ю., Мусницькою О.В. та іншими. Однак розв'язання цієї проблеми набуває особливого значення в умовах вивчення іноземної мови як другої спеціальності, коли кількість годин, відведених на її вивчення, значно обмежена (у порівнянні з факультетами, де іноземна мова вивчається як основна спеціальність), а вимоги навчальної програми високі.

Як відомо, в основі аудіювання як важливого й одного з найскладніших аспектів всього процесу навчання іноземної мови – складні психічні перцептивно-мнемічні та розумові процеси. У найбільш загальному вигляді сутність цих процесів полягає у сприйнятті на слух акустичних сигналів, подальшого перекодування їх у лінгвістичні символи-фонемі, подальшого граматичного та семантичного аналізу отриманого ланцюжка фонем, результатом чого є розуміння смислу повідомлення. Ситуація, пов'язана з навчанням студентів цього виду мовленнєвої діяльності, ускладнюється тим, що в методичній літературі немає чітко розробленої системи вправ, незважаючи на велику